

Boeken binnen zonder bellen

Kinderen leren om boeken- drempels te overwinnen

**Marc Stevens, Wilfried Luyten
& Werner Schrauwen**

Een boek beginnen lezen is voor een heleboel kinderen een klus. Wanneer zij in de buurt van boeken komen, denken zij niet in termen van 'binnen zonder bellen', maar eerder aan 'pas op voor de hond'. De dikte schrikt hen af; ze hebben soms te moeilijke boeken in handen gehad; het worstelen met woorden zegt hen niets... Vaak dienen er hoge drempels overwonnen en overschreden te worden. Er zijn natuurlijk kinderen die niet de minste moeite hebben om in een boek 'binnen te geraken'. Dat zijn meestal de kinderen die de deuren van boeken kennen en de sloten die erop zitten, kunnen openen. Maar dat is niet alle kinderen gegeven. In dit artikel proberen we leerkrachten tips te geven die moeten maken dat kinderen gemakkelijker een boek vastpakken en aan het lezen slaan.¹ In de eerste lessenreeks proberen we boekendrempels te overwinnen in de eigen klas, en in deel 2 vindt u tips om de drempel van de boekhandel te verlagen.

OVER DE DREMPEL VAN EEN (NIEUW SOORT) BOEK

In een aantal stappen (een mini-project) willen we een weg uittekenen om kinderen gemakkelijker toegang tot boeken te geven. Daarbij proberen we zoveel mogelijk aspecten van taalvaardigheid (spreken, luisteren, lezen, schrijven) aan bod te laten komen. Onze aanpak is gebaseerd op twee vaststellingen die we als 'beginsituatie' vooropstellen:

- 1 Alle kinderen zijn (in hun vrije tijd) druk bezig met een of ander (een sport), hebben een passie voor iets (paarden), zijn in de ban van een gebeurtenis (kermis), hebben een hobby (knutselen). (Bijna) alle kinderen snuisteren dan ook wel eens in een boek over een onderwerp dat hen boeit (over dieren, computerspelletjes, avontuur, vriendschap ...).
- 2 Kinderen zijn geïnteresseerd in wat leeftijdsgenoten en vrienden boeit, ze staan open voor wat anderen bezighoudt en wisselen graag uit, leren aan en van elkaar (bij wijze van spreken toevallig) een hoop dingen.

Anders gesteld: de meeste kinderen hebben al (een) bepaalde leesdrempel(s) overschreden en zijn dan ook zeer geschikte gidsen om leeftijdsgenoten over die drempels te helpen. We willen vooral werken met boeken over onderwerpen die de kinderen boeien. Elk kind interesseert zich wel voor iets speciaals waarover het wat gelezen heeft. En zo'n boek is wellicht interessant genoeg om de uitdaging aan te gaan klas-

genoten te overtuigen het ook te lezen. Zo helpt elke leerling een andere over de drempel van een (nieuw soort) boek.

In wat volgt werken we een en ander in concrete stappen uit. De voorgestelde aanpak is uiteraard één van de mogelijke werkwijzen en kan afhankelijk van de klasgroep, omstandigheden, eigen inzichten en ervaringen aangepast worden.

STAP 1: EEN INLEIDEND (KRING)GESPREK

ONDERWERP:	Wat boeit me? Wat heb ik (daarover) gelezen?
BEDOELING:	In groep op een spontane en open manier een gesprek voeren over persoonlijke interesses, hobby's, bezigheden en lectuur/boeken die daarmee verband houden.
MATERIAAL:	Eventueel enkele verschillende soorten boeken (uit de klasbibliotheek) ter illustratie.

Zoals hoger gesteld gaan we uit van de (lees)interesses van de leerlingen. Wat boeit hen? Waar zijn ze gepassioneerd mee bezig? Wat lezen ze erover? Om te vermijden dat kinderen die niet graag lezen, die een boek maar iets saais vinden, zouden afhaken, is het van groot belang in eerste instantie het 'leesveld' heel breed te houden. Centraal staat immers het interessegebied van de leerling. En daarover hebben ze wellicht al eens iets gelezen dat echt de moeite waard was. Indien dat niet zo zou zijn, kan daarvoor worden gezorgd: wat is er in de klas- of in de openbare bibliotheek over te vinden, wie heeft er thuis iets over?

We laten de kinderen dus vrij aan het woord, maar sturen toch in zekere mate naar het lezen over wat hen boeit. 'Ik zou daar wel eens iets over willen lezen' en 'Heb je dan ook boeken over paarden?' of 'En lees je dan ook iets over voetbaltraining?' We zorgen er ook voor dat lezen als

bezigheid op zich aan bod komt. In elke klas zitten immers boekenwormen. We letten erop dat het gesprek in een open sfeer verloopt: elke leerling moet het gevoel hebben dat hij iets over zichzelf kan vertellen en dat de anderen dat de moeite waard vinden.

Als de klasgroep vrij groot is, is het wellicht beter niet iedereen (en zeker niet systematisch) aan het woord te laten. We stellen immers na een tijdje vast dat het prettiger is het gesprek voort te zetten met concreet materiaal. We spreken af dat iedereen (ook de juf of meester) de volgende dag (of week) een boek meebrengt dat hem/haar om een of andere reden geboeid heeft en nog boeit. En dan praten we verder over onze interesses en boeken. Natuurlijk mag het gaan over een niet alledaagse bezigheid en kunnen we een ongewoon boek meebrengen.

STAP 2: EEN BOEKENMOZAÏEK

ONDERWERP:	Een gericht kringgesprek met en over soorten boeken.
BEDOELING:	Een gesprek voeren over lievelingsboeken. <ul style="list-style-type: none"> ♦ Boeken logisch ordenen in twee categorieën (fictie en non-fictie) en verschillende subgroepen. ♦ Een grote variatie boeken onder handbereik in de klas brengen.
MATERIAAL:	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Boeken die de leerlingen hebben meegebracht en geverieerd 'reservemateriaal' uit de (klas)bibliotheek. ♦ Blanco kaarten (waarop we de omschrijving van de subgroepen noteren).

Alle leerlingen hebben hun speciaal uitgekozen boek meegebracht en krijgen de kans het (en het onderwerp dat het behandelt) te presenteren. Dat moet vrij bondig gebeuren. Eventueel wordt in twee parallelle groepen gewerkt. Volgende vragen kunnen als leidraad worden gebruikt:

- Wat heb je meegebracht?
- Waarover gaat het?
- Waarom juist dit boek?
- Wat is er zo tof aan?

Na de korte presentatieronde worden de boeken op een grote tafel gelegd. Tijdens het gesprek hebben we wellicht al gemerkt dat sommige boeken meer 'op elkaar lijken' of bij elkaar horen dan andere. Deze vaststelling willen we aangrijpen om het meegebrachte materiaal op basis van verschillende criteria te ordenen. We nodigen enkele leerlingen één na één uit om in stilte 'deelverzamelingen' te maken. Telkens moeten de anderen het gekozen ordeningsprincipe trachten te vinden door te 'etiketteren'.

Het zou ons verwonderen mochten op die manier de categorieën *fictie* en *non-fictie* (verhalen en boeken met informatie over ...) niet aan de oppervlakte komen. Zonder andere criteria als verkeerd te bestempelen, wijzen we erop dat deze indeling vaak wordt gehanteerd (in de bib bijvoorbeeld) en

ook handig is. Als je op zoek bent naar een spannend verhaal, kan je bij de fictieafdeling terecht; wil je meer te weten komen over afval, dan zoek je bij de informatieve boeken.

Binnen die twee categorieën kunnen we nog subgroepen onderscheiden. Een kookboek is toch heel anders dan een boek over paarden. Welke subgroepen we maken, hangt af van het meegebrachte materiaal (met eventuele aanvullingen) en de groepsdiscussie. Geen enkele oplossing is uiteraard de goede, want boeken kan je op allerlei manieren indelen.

Wat doen we trouwens met strips? Meestal vertellen ze een (fictief) verhaal en kun je ze in de categorie fictie onderbrengen als een apart genre, als een 'getekende film', een beeldverhaal. Een heel ander geval is een poëziebundel. Om praktische redenen en om niet in een te ingewikkeld kluwen te geraken, stellen we voor beide 'genres' even in de marge te behandelen, maar daar ook 'geparkeerd' te laten. Als er in de klas echter echte poëten zitten of stripfanaten die niets anders 'lezen', dan moeten we daar zeker rekening mee houden en ons scenario aanpassen. Omdat onze ruimte hier beperkt is, vertrouwen we op de creativiteit van de lesgevers om dat te doen.

De indeling die na de discussie wordt vastgelegd, zou er als volgt kunnen uitzien. Daarbij dient opgemerkt dat een boek in de doorsnede van twee of meer subgroepen

terecht kan komen. Toch moeten we daar zuinig mee omspringen om geen al te ingewikkeld web te spinnen.

BOEKEN MET EEN VERHAAL (of meer dan een)

- over vriendschap, liefde, romantiek
- over problemen van kinderen
- over (spannende) avonturen
- over een andere (onbestaande?) wereld
- om te lachen en te schateren

BOEKEN MET INFORMATIE

- over de natuur, (wilde) dieren, planten,...
- over (andere) landen en mensen
- over hoe het vroeger was (geschiedenis)
- over sport
- over techniek
- over kunst (schilderijen, muziek, film,...)
- over knutselen, koken, tuinieren en andere dingen om te doen

Op de presentatietafel(s) groeperen we de meegebrachte boeken per 'soort'. We zorgen voor passende etiketten (bijvoorbeeld op rode kaartjes voor de fictieboeken en op groene voor het informatief materiaal).

Indien nodig of gewenst kan uit de (klas)bib geput worden om het geheel wat te vervolledigen, zodat we een kleurrijke verzameling, een mozaïek van soorten boeken voor ons hebben liggen.

STAP 3: VOORBEREIDENDE WERKZAAMHEDEN OM DREPELS TE VERLAGEN

ONDERWERP:	Individueel schrijfwerk ter voorbereiding van onze boekpromotie.
BEDOELING:	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Op een logisch geordende en persoonlijke wijze een overtuigend 'promotiestuk' schrijven. ♦ De belangrijkste (positieve) aspecten van een boek selecteren en die zodanig belichten dat anderen overtuigd raken van de waarde van het boek zodat ze zin krijgen om het boek te lezen.
MATERIAAL:	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zie stappen 1 en 2. ♦ Een 'checklist' voor iedere leerling (in bijlage als kopieerblad). ♦ Een vriendelijke, ondersteunende, 'groene' verbeterpen.

Voor we in de klas aan de volgende stap kunnen beginnen, moet er door de leerkracht (thuis) een en ander worden voorbereid. We zorgen er in de eerste plaats voor dat de klas (op papier) in gelijkwaardige groepjes van vier tot zes leerlingen wordt verdeeld. Per groepje moet u zorgen voor een gevarieerd boekenaanbod (dus bijvoorbeeld niet enkel verhalen). We willen binnen de kleine groep immers een boekenruil organiseren en mogelijke drempels ten aanzien van bepaalde boeken verlagen, en dan is het prettig als het aanbod er zo gevarieerd mogelijk uit ziet. Groep a zou bijvoorbeeld kunnen bestaan uit twee leerlingen met fictieboeken, eentje over avontuur [1] en een ander over problemen [2] en drie kinderen met respectievelijk een boek over paarden [3], een knutselboek [4] en een boek over sport [5].

In elk boek steken we nu een kaartje met een letter (of ander symbool) dat staat voor de groep. Wanneer de leerlingen hun boek terugkrijgen, weten ze op die manier onmiddellijk bij welke groep ze horen. In plaats van elke leerling zijn boek zelf uit de (nog steeds geordende) hoop te laten halen, opteren we voor een klassikaal 'geheugenspel'. We duiden een leerling aan die met het spel begint. Hij kiest een willekeurig boek en bezorgt het aan de eigenaar. Hij vertelt daarbij waarom hij nog zeer goed wist dat dit boek bij X hoorde, wat hem van de bespreking is bijgebleven. Dan is het de beurt aan de leerling die net zijn boek heeft teruggekregen om een boek aan een klasgenoot te bezorgen. En zo gaan we verder tot iedereen zijn boek heeft en weet bij welke groep hij hoort.

Dan leggen we klassikaal uit wat er binnen die groepjes moet gebeuren: het is de bedoeling dat elk groepslid zijn boek aan de anderen aanprijst, zijn boek 'promoot', zodat de anderen overtuigd raken van de bijzondere kwaliteiten ervan en overhaald worden het te lezen. Dat is op zich niet zo'n gemakkelijke opdracht. Daarom stellen we

het groepswork uit tot de volgende les en bereiden we ons er schriftelijk op voor.

Dat wordt dus: gaan zitten... denken, schrijven, schrappen, toevoegen en herschrijven. Mensen uit de reclamewereld en promotieteam besteden aan een publiciteitscampagne ook heel wat energie en tijd. We hebben trouwens tijdens de eerste kringgesprekken gemerkt dat het niet zo eenvoudig is voor de vuist weg te zeggen waarom een boek tof, leuk, spannend of ontroerend, boeiend en fijn om lezen is. Een schriftelijke voorbereiding is ook nodig om te vermijden dat we belangrijke dingen zouden vergeten te vermelden (de prachtige foto's bijvoorbeeld, die het veel gemakkelijker maken om de tekst te begrijpen).

Hoe we de leerlingen helpen om deze taak tot een goed einde te brengen (sterk sturend of eerder begeleidend) hangt van veel factoren af. Wij kiezen voor een eerder individueel begeleidende aanpak. Dat vraagt wellicht wat meer tijd, werk en geduld, maar dat hebben we er graag voor over als het leereffect voor alle leerlingen daardoor vergroot wordt. Concreet ziet onze aanpak er als volgt uit.

We leggen duidelijk uit wat onze uiteindelijke bedoeling is (ons boek promoten) en waarom een voorbereidende schrijfpdracht nodig is. We willen de leerlingen zelf zoveel mogelijk laten ontdekken en origineel laten zijn. Ieder heeft immers erg persoonlijke redenen om een boek goed te vinden, zijn eigen stijl om het aan te prijzen. Vandaar dat we iedereen aan de slag laten gaan zonder klassikale voorbereiding. Daarbij zeggen we zeer duidelijk dat we de eerste schrijfsels ('de kladjes') van de leerlingen willen verbeteren, dat wil zeggen niet beoordelen, maar nalezen en suggesties geven om het promotiestuk nog beter, vollediger, overtuigender te maken. De eerste versies zullen dus wellicht herschreven moeten worden. We spreken met de leerlingen af wanneer die eerste poging wordt afgegeven.

Bij het nalezen geven we in de marge tips, stellen we suggestieve vragen, geven we aanloopjes om iets beter te formuleren, stellen we een aanvulling voor, vragen we om wat meer te nuanceren of iets dikker in de verf te zetten enz. We vergeten uiteraard ook niet onze waardering uit te spreken over een rake verwoording, een prima idee, een knappe overgang enz. Kortom, we stellen ons op aan de kant van de schrijver en geven ieder kind op een persoonlijke manier die ondersteuning die het nodig heeft. Die ondersteuning is ons inziens vooral op twee vlakken nodig: de inhoud en de opbouw.

De inhoud

Heel wat leerlingen zullen moeilijkheden ondervinden op inhoudelijk vlak. Ze zitten met vragen als 'Waarover zal ik het hebben? Welke aspecten van het boek kunnen/moeten worden belicht en wat kan ik daar dan over zeggen/schrijven?' Ze dreigen terecht te komen in het doodlopend straatje van 'Ik vind dit boek tof, omdat het een tof boek is.' Daarom voorzien we naast de hierboven vermelde steun een 'checklist' met redenen waarom men een boek tof kan vinden, een lijst waarop verwezen wordt naar aspecten en mogelijke kenmerken van een boek. Zeker voor kinderen die inhoudelijk strop zitten, kan zo'n controlelijst een welkome hulp zijn. Een voorbeeld van een checklist vindt u als bijlage. Die lijst kunnen we in zijn geheel of gedeeltelijk als hulp bij het herschrijven van de eerste versie aan leerlingen aanbieden.

De lijst kan zeker aangevuld en uitgezuiverd worden. Wellicht kan geput worden uit de eerste werkjes van de kinderen. Ook boekbesprekingen (ook die van kinderen zoals in het radio 1-programma *Voeten vegen* en kinderkranten) kunnen inspiratie opleveren. Daarin worden immers tientallen (zeer persoonlijke) redenen aangehaald of tussen de regels gestopt om aan te tonen dat een bepaald boek een 'must' is. Met welke lijst er ook gewerkt wordt, het belangrijkste is

dat hij leerlingen een aanzet biedt of een duwtje in de rug geeft wanneer ze even strop zitten.

We geven de leerlingen nog een extra tip voor de definitieve versie en de promotiebabbel: ga op zoek naar een stukje dat je kan voorlezen of tonen en dat uitstekend illustreert hoe tof, interessant, spannend, grappig... je boek is.

De opbouw

Een ander moeilijk punt lijkt ons de opbouw van het promotioneel schrijfstuk. We zouden bij de verbetering een strakke structuur kunnen voorstellen, zodat alles op een geordende manier (in keurig afgelijnde alinea's) wordt voorgesteld, de leerlingen niet van de hak op de tak springen, een mooi afrondend slot bedenken enz. Maar dat zou wellicht de originaliteit niet ten goede komen. Toch moet er een zekere lijn in het werkstuk zitten, want straks zullen de leerlingen een promotiebabbel moeten houden. Dan is een spiekbriefje met enkele staakwoorden (een schema?) als geheugensteuntje erg handig. Daarom geven we de leerlingen nog een extra tip mee: maak een spiekbriefje.

Tot slot van deze (grote) derde stap nog dit: van groot belang is dat we onze leerlingen (en onszelf) voldoende tijd geven om te schrijven, te schrappen, te verbeteren, te herschrijven. Schrijvers mogen immers niet te vlug tevreden zijn. Anders zouden onze boeken maar half zo leuk zijn...

STAP 4: UITWISSELEN VAN INFORMATIE

ONDERWERP:	Promotiegesprekjes in kleinere groepen.
BEDOELING:	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Op een persoonlijke, vlotte en overtuigende manier een boek promoten, zodat leeftijdsgenoten zin krijgen het te lezen. ♦ Kritisch-inlevend luisteren naar boekpromotiebabbel en een verantwoorde keuze uit het boekenaanbod maken.
MATERIAAL:	Boeken en eventueel ander materiaal dat door de leerlingen is meegebracht.

Na het lange en intensieve voorbereidingswerk is nu het 'moment suprême' aangebroken: elke leerling krijgt de kans zijn boek in de schijnwerpers te zetten. Hij moet het zo goed mogelijk 'verkopen', zodat de andere groepsleden het (als eerste) willen lezen.

We kiezen voor parallel groepswork opdat elke leerling voldoende tijd krijgt zijn boek te promoten. Een kleinere groep geeft de spreker ook vaak een veiliger gevoel. Op die manier wordt daarenboven de klassieke en klassikale 'spreekbeurtverveling' (die optreedt na de zevende spreker) vermeden. Het is voor de luisteraars ook eenvoudiger te kiezen uit een beperkt aantal aangeboden boeken, en een kleine groep bevordert onderling overleg: iedereen krijgt meer kans iets in te brengen, de gesprekken zijn directer, het persoonlijk contact intenser en spontaner.

Op basis van de stelwerkjes kunnen we ons een voorstelling maken van de tijd die elke leerling nodig heeft om zijn boek te promoten. Toch denken we dat elk groepslid niet langer dan tien minuten aan het woord mag zijn: een bondig betoog, een levendige babbel is overtuigender dan een lange monoloog. Ook het voorleesfragment is beter te kort dan te lang: als de luisteraars voor een stuk op hun honger blijven zitten, willen ze die waarschijnlijk stillen door het boek te lezen.

Nadat elke leerling zijn boek heeft voorgesteld, maakt elk groepslid een voorkeurs-

lijstje op. Elke leerling zet de hem aangeboden boeken dus in een bepaalde rangorde. Die lijstjes worden dan naast elkaar gelegd en besproken. In overleg wordt binnen de groep een uitwisselingsprogramma opgesteld: wie leest dit boek het eerst? wie is de volgende? enz. Komen de leerlingen er niet uit, dan zal de juf of meester zelf op basis van de lijstjes een schema opstellen.

Deze activiteit wordt afgerond met een (tussentijds) evaluatiegesprek met heel de klas. Zo komen we (leerlingen en leerkracht) te weten hoe een en ander in de verschillende groepen verlopen is, wat er minder goed ging, wat heel leuk was, wat we van en over elkaar geleerd hebben, en of we nu op een andere manier over bepaalde boeken denken.

Belangrijk is ook met de leerlingen af te spreken wat onze volgende stappen zullen zijn:

- Gaan we gewoon enkele aangeboden boeken lezen (volgens ons lijstje of schema) zonder meer?
- Gunnen we de leerlingen vaker en geregeld de tijd om boeken uit te wisselen?
- Zullen we na enig leeswerk terug bij elkaar gaan zitten om over onze leeservaringen te spreken (Was het boek inderdaad zo tof? Vond ik het ook spannend? Heb ik er nog meer in ontdekt? Of vond ik het eigenlijk wat tegenvalen?)

- Kiezen we voor een 'schrijfcarroussel' waarbij elke lezer zijn oordeel over het boek schriftelijk meegeeft?
- Laten we regelmatig een boekentoptien verschijnen?
- Schrijven we een heuse promotiefolder voor een boek?
- Hangen we ergens in de klas (de school) een flap of bord waarop leerlingen de titels van moet-je-zeker-lezen-boeken schrijven?
- Starten we een boekpromotiecampagne voor en met de hele school, met zelfgemaakte affiches, boekenstandjes, voorleessessies...?
- Brengen we een bezoek aan de openbare bibliotheek om op zoek te gaan naar allerlei nieuw, interessant leesmateriaal?
- Praten we over hoe en welke boeken je koopt in de boekhandel?

In wat volgt vertellen we u graag hoe de boekhandelaar en de leerkracht van de vijfde of zesde klas elkaar kunnen vinden. De hoofdbedoeling bestaat erin om kinderen zicht te laten krijgen op het reilen en zeilen van de boekhandel. Er zijn twee mogelijkheden om de kinderen in contact te brengen met de boekverkoper:²

- 1 In een heleboel boekhandels in Vlaanderen kunt u terecht voor een bezoek. Uiteraard moet u eerst contact leggen met de boekhandel van uw keuze en een geschikt moment afspreken waarop u er terecht kan.
- 2 Daarnaast zijn er ook een heleboel boekhandelaars bereid om tot bij u in de klas te komen om tekst en uitleg te geven over hun beroep en wat er zo speciaal is aan het verkopen van kinderboeken.

TIPS VOOR HET WEGNEMEN VAN BOEKHANDELDREMPELS

Wanneer we op school aan boekpromotie doen, dan praten we vaak over boeken en bibliotheekbezoek. Een bezoek aan de Boekenbeurs hoort er soms bij, maar over de boekhandel wordt meestal met geen woord gerept. Nochtans lijkt het ons interessant om kinderen ook hiermee te confronteren. We zien daarvoor twee redenen. Allereerst kopen kinderen haast nog geen boeken; wij kunnen hen dus nog leren waarmee ze als toekomstig koper rekening kunnen houden. Anderzijds worden er voor de kinderen veel boeken gekocht door goedbedoelende ouders, familie of vrienden, die evenwel niet steeds voldoende kennis van zaken hebben. Wie weet kunnen we kinderen ook wel leren hoe ze signalen kunnen geven aan volwassenen om niet zomaar een boek te kiezen, maar bijvoorbeeld met een verlanglijst te werken. Met betrekking tot de aanschaf van boeken is er dus ook nog wel wat werk aan de winkel.

AANPAK

Om het bezoek te laten slagen doet u er goed aan met de boekhandelaar vooraf te overleggen hoe het bezoek er kan uitzien en welke activiteiten ondernomen kunnen worden. Misschien vindt de persoon in kwestie het aangewezen dat u een en ander in de klas voorbereidt.

Allereerst kunnen de kinderen zelf vragen hebben over het beroep van boekhandelaar. Die kunnen vooraf in de klas verzameld worden en aan de boekhandelaar gesteld tijdens het bezoek. Misschien zijn ze wel op zoek naar een boek en kan de handelaar hen helpen bij de zoektocht. Vooraf de titel en de schrijver noteren is dan aangewezen.

Natuurlijk kan u het ook wat gestructureerder aanpakken en met de kinderen vooraf nadenken over wat een boekhandelaar zoal moet doen in zijn zaak. Vaak wordt dat gekarakteriseerd vanuit vier kernbegrippen: selecteren, presenteren, informeren en leveren. Op de eerste drie gaan we in, om u te

tonen welke richtingen u tijdens de voorbereiding kan inslaan.

Bij het *selecteren* valt op dat de boekhandelaar in zijn aanbod moet kiezen uit een ongelooflijke hoeveelheid boeken. U moet volgende vragen aan de kinderen voorleggen en hen eens laten raden naar de juiste aantallen. De boekhandelaar kan de twijfels wegnemen.

- Hoeveel Nederlandstalige boeken verschijnen er per jaar?
- Hoeveel daarvan zijn boeken voor kinderen?
- Hoeveel boeken worden er in deze winkel per jaar verkocht?
- Hoeveel daarvan zijn kinderboeken?
- Hoeveel verschillende boeken/titels zijn er in de winkel aanwezig?
- Enz.

Bij het *presenteren* stellen zich problemen als:

- Hoe brengt u een orde aan in uw winkel?
- Hoe moeten kinderen hun weg vinden in de winkel?
- Kinderen kennen een aantal genres. Wordt daar in de winkel ook rekening mee gehouden?
- Op welke manier vestigt u de aandacht op bepaalde boeken?
- Hoe kan u als boekhandelaar in uw winkel snel een boek terugvinden?

U kan in de klas nagaan wat de kinderen hiervan al weten. Daaruit kunnen vragen groeien. Een andere mogelijkheid bestaat erin om eerst zelf in de klas met het presenteren van boeken bezig te zijn. Met de klas kunnen we een toontafel of uitstalraam inrichten, waarin boeken worden geplaatst waarvoor we om een of andere reden promotie kunnen maken (dat kunnen bijvoorbeeld de boeken zijn die kinderen aan mekaar voorstelden in stap 1 van de vorige lessenreeks). Daarna vergelijken we ons werk met de inrichting van de boekenwinkel.

Hoe weet een boekhandelaar welke boeken hij moet bestellen? Kent hij kinderboeken-

schrijvers? Weet hij wat goede kinderboeken zijn? Dit zijn vragen die te maken hebben met de *informatie waarover de handelaar moet beschikken* en die hij aan zijn klanten moet kunnen doorgeven. Wanneer een boekhandelaar van een beetje risico houdt, zou u met de klas een kwisje kunnen opstellen over kinderboeken (noem drie boeken van Roald Dahl, noem een boek dat uitgegeven is bij uitgeverij Facet,...) waarbij de kinderen de moeilijke vragen stellen en de handelaar moet bewijzen dat hij een en ander van kinderboeken afweet. Maar vooraf afspreken blijft de boodschap.

Het lijkt ons ook zinvol dat u de boekhandelaar, die wellicht weinig ervaring heeft met groepen kinderen, even vertelt of u een oplettende klas hebt, of eerder een groep die zich niet al te lang kan concentreren, en dat het aangewezen is om de klas samen te houden of eerder met kleinere groepen te werken.

Wanneer de boekhandelaar naar uw klas komt, kunt u bij het eerste contact vragen dat hij of zij het gesprek met de kinderen zelf trekt, maar u kan gerust ook vanuit bovenstaande suggesties tot vragen komen die de kinderen aan de boekenverkoper willen voorleggen. Het contact op school met de handelaar kan dan het uitzicht krijgen van een interview. Ook hier weer afspreken dat het geheel concreet blijft (de boekhandelaar kan boeken en folders meebrengen) en voldoende gevarieerd.

Natuurlijk zijn er weer veel naverwerkingsmogelijkheden te bedenken, maar vermijd het dat-hebben-we-al-gedaan-gevoel. Let u er wel voor op dat er geen saaiheid optreedt. Bedoeling is nog steeds dat kinderen boekendrempels overwinnen.

Marc Stevens, Wilfried Luyten &
Werner Schrauwen
Katholieke Hogeschool Brussel
Nieuwland 198
1000 Brussel

NOTEN

- 1 *Dit artikel bevat fragmenten uit de werkbrochure die we gemaakt hebben naar aanleiding van de Boekenbeurs 1996:*

Marc Stevens, Wilfried Luyten, Werner Schrauwen en studenten van de Katholieke Hogeschool Brussel: *Boeken binnen zonder bellen. Kinderen leren om boekendrempels te overwinnen*. Werkbrochure voor de leerkracht van de 3de graad - lagere school. Berchem: Vereniging ter Bevordering van het Vlaamse Boekwezen, 1996, 30 p.

Besteladres: VBVB, Hof ter Schrieklaan 17, 2600 Berchem.

- 2 *In de brochure is een adressenlijst opgenomen van boekhandels die openstaan voor klasbezoeken uit de regio, en boekhandels die bereid zijn op vraag van de school een gasttoespraak te houden.*

BIBLIOGRAFIE

Luttikholt, A.: *Leren - onderwijzen, een handboek*. Amsterdam: Feministische Uitgeverij Sara, 1987.

Nijmeegse Werkgroep Taaldidactiek: *Taaldidactiek aan de basis*. Groningen: Wolters-Noordhoff, 1992.

Rijlaarsdam, G., M. Eiting & R. Schoonen: Wat werkt in het stelonderwijs? Een exploratie naar de effectiviteit van omgevingsvariabelen en vakinhoudelijke kenmerken van een stelvaardigheidscurriculum. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 1989/2, p. 81-91.

Van de Ven, P.-H.: Schrijven als sociaal proces. *Moer* 1993/1, p. 2-11.

BIJLAGE

KOPIEERBLAD

Checklist

"Ik vind dit boek leuk omdat ..."

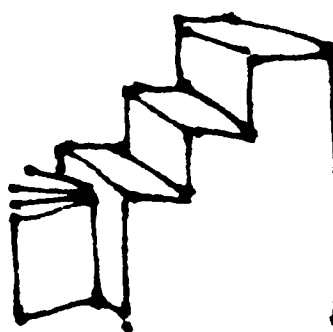
... het gaat over mensen
dieren
dingen
feiten
meningen
gevoelens
ervaringen

... van nu, van vroeger,
in de toekomst
van hier, van elders

... het heel spannend
romantisch
grappig
mysterieus
leerrijk
interessant
nuttig
handig
... is

... ik het boek gekregen heb van...

... het me overtuigt van...
me een betere kijk geeft op...
me doet nadenken over...
me leert begrijpen dat...
me in een sfeer brengt die...
me aanzet iets te doen
me ontroert
me nieuwsgierig maakt
me iets over anderen leert
me doet denken aan wat ik zelf
heb meegemaakt
me...

... de auteur nog toffe boeken heeft geschreven zoals...

... over dit onderwerp in deze reeks nog leuke boeken te lezen zijn zoals...

... de uitgave me bevalt, met name

het kaft, de omslag
de wijze van inbinden
het papier
het lettertype
de lay-out
het kleurgebruik
het volume
de geur
...